

ΠΑΡΙΑΝΑ

ιστορία
λαογραφία
της Πάρου και

αρχαιολογία
γράμματα τέχνη
αντιπάρου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΡΑΓΚ. ΛΕΒΕΝΤΗ: 'Αναδρομή,
(ποίημα).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Δέκα Χρόνια
«Παριανά».

ΖΑΧΑΡ. ΣΤΕΛΛΑ: Οί ρίμες «μιά Λύ-
γερη» και η «Καλάδρεφη» (μελέτη).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Τοπωνύ-
μια της 'Αντιπάρου (μελέτη).

ΜΑΡΚ. ΡΟΥΣΣΟΥ — ΜΗΛΙΑΩΝΗ:
'Η Πάρος και η 'Αντίπαρος στα 1835.

ΧΡ. ΓΕΩΡΓΟΥΣΗ: 'Η στέρνα μέ τό
βούρκο (ποίημα).

ΣΙΜΟΥ ΣΤΥΜΕΩΝΙΔΗ: 'Η κατάσταση
της Λατινικής 'Εκκλησίας Πάρου τό 1659

ΝΙΚ. ΦΡΑΓΚΕΣΚΙΝΗ: 'Ενας γέρος
της 'Αγκαιριάς (διήγημα).

ΑΡΤ. ΜΑΡΙΝΑΚΗ: 'Ανεμόμυλοι της
Πάρου (Λαογραφικά).

BLANCARD: Οί Μιαρογένη (12ον).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Παριανά
παρονύμια (Ε' Μάρτησας).

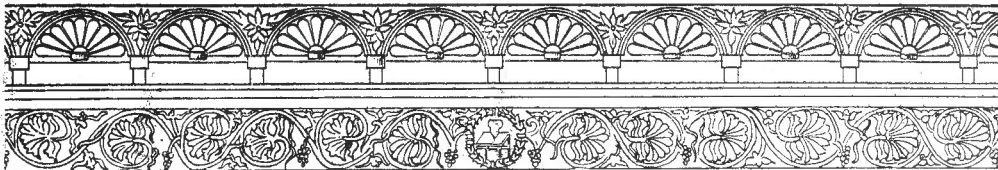
ΧΡΟΝΙΚΑ: 'Επικαιρότητες, βιβλία —
περιοδικά, εικαστικά κ.ά.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ — ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΓΡΑΦΙΚΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΓΚΙΝΟΥΝ

ΛΕΥΚΕΣ. Μια ειδυλλιακή πλαγιά στη γειτονιά
της 'Αγίας Κυριακής, απ' όπου η θέα προς τό
χωριό και στα ανατολικά είναι υπέροχη. Στο
βάθος τό βουνό Σπρούμπουλους. 'Ενα από τά
γραφικά μέρη του νησιού μας που δέν αλλοι-
ώθηκε από την επέλαση του τουρισμού. 'Ας
ελπίσουμε οι Λευκές νά σταθούν όπως έχουν:
απόφτες νησιώτικες, ειρηνικές και άνεπαί-
σχυντες...

ΣΙΜΟΥ Μ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΑΡΟΥ ΤΟ 1659

Καθολικός αρχιεπίσκοπος Παροναξίας το 1659 αναδείχθηκε ο μέχρι τότε δικαίως Σίφνου Βαρθολομαίος Πόλλα. Στις 14 Δεκεμβρίου του ιδίου χρόνου ο νέος αρχιεπίσκοπος άρχισε την επίσκεψη — συστηματική επιθεώρηση της επαρχίας του, τα αποτελέσματα της οποίας γράφτηκαν σε πολυσέλιδη έκθεση από τον αρχιεπισκοπικό νοτάριο Ιωάννη Αντόνιο Καμίλλι (τον μετά επίσκοπο Μήλου) και υποβλήθηκε, αρχές του 1663, στο Βατικανό, όπου και θρoύσκειται η έκθεση (SCPF) S.O.C.G. 275, φφ. 255—263). Το κεφάλαιο περί Πάρου, στο οποίο προτάσσεται μια γενική εισαγωγή, είναι σύντομο. Σ' αυτό γίνεται αναφορά για δυο λατινικά παρεκκλήσια μέσα στο ναό της Κατωπολιανής, ενώ στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού δώσαμε στοιχεία για ένα. Το κείμενο:

«Η νήσος Νάξος είναι πρώτη μεταξύ των άλλων νήσων του Αρχιτελάγους διότι υπήρξε Δουκάτο του Αιγαίου Πελάγους όπου είχαν τήν έδρα τους οι Δούκες με αίτημα των οποίων μεταφέρθη στη Νάξο η Αρχιεπισκοπή Ρόδου ήδη από της εποχής του δούκα Μάρκου Σανούδου, ευγενούς Βενετού που με άλλους Λατίνους εκυρίευσε τα νησιά του Αρχιτελάγους. Ορθόδοξος αρχιεπίσκοπος δεν υπήρξε ποτέ, όταν όμως οι Τούρκοι έδωξαν τους δούκες λόγω εξεγέρσεως των Ελλήνων, έκαναν και οι ορθόδο-

ξοι δικό τους αρχιεπίσκοπο. Η νήσος αυτή, που όπως λέγεται έχει περίγυρο περί τα εκατόν είκοσι μίλια, κατοικείται από τριακόσιους τριάντα λατίνους, από τους οποίους οι διακόσιοι είναι ενήλικες και από πέντε περίπου χιλιάδες Έλληνες που έχουν περί τους εκατόν ιερείς. Πρέπει όμως να αναφερθεί ότι οι Λατίνοι είναι όλοι υψηλής κοινωνικής καταστάσεως και πολλοί από αυτούς κατάγονται από ευγενείς της Βενετίας της Γένοβας, της Βερόνας και άλλων πόλεων της Ιταλίας που ήλθαν στο νησί από την εποχή του Δούκα.

Υπό την αρχιεπισκοπή της Νάξου τελεί επίσης και η Εκκλησία της Πάρου, ο δε αρχιεπίσκοπος, τόσο ο Λατίνος, όσο και ο ορθόδοξος, έχει τον τίτλο «Νάξου και Πάρου». Σοι νησί αυτό ευρίσκεται ένας ναός εντός του κάστρου της Αγούσσης, που είναι η κυρία πόλις της Πάρου, τετμημένος εις το όνομα του Αγίου Γεωργίου, μήκους 32 ποδών και πλάτους 20, μονόκλιτος, αρχαίωτατος και ευλαβούμενος ακόμη και από τους Έλληνες, αλλά πολύ πτωχός, όπως είναι δυνατόν να αντιληφθεί οιοσδήποτε από την εξάρτησή του που σημειώνεται εδώ. Ευρέθηκε να έχει δύο πράσινα φελόνια παλαιά, ένα από δαμάσκο και το άλλο από ορμεσίνο (;), δυο επενδύτες, δύο ωμοφόρια, ένα ζωστήρα, ένα κάλυμμα της αγίας Τραπέζης εμπρόσθιο από ύφρασμα ροζ, μια οθόνη για

το δυσκοπότερο, δυο καλύμματα του αλταρίου, δυο ξύλινα κηροπήγια και ένα κανδήλι, αυτά είναι όλα και όλα τα δικά του αντικείμενα, χρησιμοποιεί δε δυσκοπότερο, λειτουργικό βιβλίο και άλλα απαραίτητα από τη μητρόπολη της Νάξου. Ακίνητα έχει έναν κήπο που ενοικιάζει ο εφημέριος αντί τεσσάρων πιάσπων ετησίως και ένα κτήμα που αποδίδει δυο - τρία ρεάλια το χρόνο. Από τα ανωτέρω εύκολα γίνεται κατανοητό πόσο πτωχή είναι αυτή η εκκλησία και πως με τα 30 σκιούδα που αποστέλλει η Αγία Ποπαγάνδα στον εφημέριο, επιτυγχάνει τη διαβίωσή του, δεδομένου ότι και αυτά δεν αποστέλλονται εγκαίρως.

Στην πόλη της Παροικιάς, μέσα στη

μεγάλη εκκλησία των Ελλήνων, που λέγεται Καταπολιανή, υπάρχουν δυο αλτάρια λατινικά, το ένα καθιερωμένο από αρχαίους χρόνους και το άλλο προς οκτώ ή εννέα επών. Το πρώτο είναι μόνο μια στήλη μαρμαρίνη με ένα τεμάχιο μαρμάρου επάνω, ενώ το δεύτερο είναι καλύτερα κατασκευασμένο και έχει δυο σκαλοπάτια. Σε όλο το νησί της Πάρου υπάρχουν απ' το δόγμα μιας τριάντα ψυχές, τις οποίες υπηρετεί ένας κληρικός από τη Σύρα, ο δον Λεονάρδος Φρέρης, ο οποίος απεστάλη από τον σημερινό αρχιεπίσκοπο βάσει ειδικού προνομίου που έχει διορισμού εφημερίου και είναι δυο χρόνοι που υπηρετεί εκεί».

